

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.296/2022/15.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. május 9.

Az ügy tárgya: testi sértés büntette és más bűncselekmény

Terhelt(ek): I. rendű

Első fok: Gyulai Törvényszék, 13.B.498/2014/109.,

ítélet, tárgyalás, 2015. november 4.,

Másodfok: Szegedi Ítéltábla, Bf.II.34/2016/11.,
ítélet, nyilvános ülés, 2016. április 21.

Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt

Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a testi sértés büntette és más bűncselekmény miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Gyulai Törvényszék 13.B.498/2014/109. számú és a Szegedi Ítéltábla Bf.II.34/2016/11. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 6.000 (hatezer) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Gyulai Törvényszék a 2015. november 4. napján meghozott 13.B.498/2014/109. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett emberölés büntetében [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont] és szexuális erőszak büntetében [Btk. 197. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért halmazati büntetésül 20 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

[2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2016. április 21. napján jogerős Bf.II.34/2016/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, az I. rendű terhelt élet elleni bűncselekményként értékelt cselekményét társtettesként elkövetett testi sértés büntetnének [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés, (8) bekezdés 2. fordulat] minősítette, a vele szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát 12 évre enyhítette. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] A bíróság által megállapított, és a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás lényege a következő:

A Békés Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet zárkájában 2013. június 17. napjától az I. rendű, a II. rendű terhelt és a sértett került elhelyezésre.

Az I. rendű terhelt ekkor 175 cm magas és 62 kg súlyú, a II. rendű terhelt 172 cm magas és 59 kg súlyú, míg a sértett 165 cm magas és 62 kg súlyú volt.

Az I. rendű terhelt a zárkába kerülésekor azt mondta a sértettnek, hogy: „Basszam szét a szádat, estére kapni fogsz, estére nekem pakoljál fel, ne a 16 éves öcsémnek!”.

Az I. rendű terhelt 2013. június 17. napján az esti órákban – a váltás után – felvette a Puma márkájú sportcipőjét, majd a matracából kitépett szivacsokat helyezett az ökleire, azokat a lepedőjéből leszakított csíkokkal körbetekerte, végül megvizezte.

Az I. rendű terhelt az így körbetekert, ökölbe szorított kézfejeivel először a sértett hasát, majd alkarral a fejét kezdte ütni. A sértett bántalmazását az I. rendű terhelt kb. 20 percen át folytatta, miközben testszerte ütlegelte és a térdével, illetve a talpával legalább három alkalommal, nagy erővel hastájékon rúgta. A bántalmazás közben többször földre eső sértettet az I. rendű terhelt a combján több alkalommal megrúgta, miközben azt kiabálta, hogy „Vamzer vagy kutya?”.

Az I. rendű terhelt cselekménye közben a II. rendű terhelt kisebb erővel, két alkalommal, ökölrel szintén hasba ütötte a sértettet.

A sértett másnap, 2013. június 18. napján a zárkában a terhelteknek többször is arra panaszkodott, hogy szúr a hasa, és alig kapott levegőt az éjszaka folyamán. Ezen a napon senki nem bántalmazta.

Az I. rendű terhelt 2013. június 19. napján az esti órákban – a váltás után – a zárkában azt mondta a sértettnek, hogy: „Most szopni fogsz, meg foglak baszni!”. A sértett a korábbi bántalmazások miatt nem mert ellenkezni, ezért igennel válaszolt, majd a szájába vette az I. rendű terhelt péniszét, és szopogatni kezdte. Az I. rendű terhelt ezt követően testápolót nyomott egy műanyag zacskóba, majd azt óvszerként használta. Felhívására a mosdónál a sértett előredőlt, ezután az I. rendű terhelt hátulról a végelébe hatolt. Közösülés közben az I. rendű terhelt egy pornóújságot helyezett a sértett hátára.

A II. rendű terhelt ezt követően többször közepes erővel, ököllel hasba ütötte a sértettet.

Az I. rendű terhelt 2013. június 19. napján ezután megint felvette a Puma márkájú sportcipőjét, és az álló helyzetben lévő, kezeit hátrátévő sértett hasát oldalirányból sípcsonttal, míg a combjai oldalát térdel és sípcsonttal nagy erővel megrugdosta. Ezen alkalommal az I. rendű terhelt az ökölbe szorított kézfejevel testszerte többször is megütötte a sértettet.

Az I. rendű terhelt ezen az estén – pontosan meg nem állapítható időben és módon – fojtogatta is a sértettet.

A sértett 2013. június 20. napján már nem fogyasztott ételt, csak folyadékot ivott, nagyon fájlalta a hasát, és a reggeli váltásnál jelezte is a szolgálatban lévő bv. őrnök, hogy rosszul van. Az I. rendű terhelt ezért szidni kezdte, miközben azt kiabálta neki, hogy „Vamzer vagy kutya? Majd megbeszéljük este!”. A sértett erre azt válaszolta, hogy „Nem vagyok vamzer, bízzál már bennem!”.

Ugyanezen a napon, 14-15 óra közötti időben az I. rendű terhelt meggyújtott egy füstölőpálcát, és ráparancsolt a sértettre, hogy nyissa ki a száját. Az I. rendű terhelt a száját kinyitva a sértettet a nyelve alatt és fölött a kezében tartott füstölőpálcával többször megégette, majd a sértett herezacskóját is megégette. Eközben a sértett azt ismételte, hogy: „Bírnok kell, nem vagyok vamzer, bírnok kell!”.

A 69. számú zárkában 16 órakor megjelenő bv. őrnök a sértett újból jelezte, hogy fáj a hasa, azonban később az esti váltáskor ennek ellenkezőjét közölte a személyzettel.

Az esti váltást követően az I. rendű terhelt megint felvette a Puma márkájú sportcipőjét, a matracából 2 darab szivacsot ismét kitépett, és a lepedőjéből újból kiszakított vászoncsíkokkal körbetekerte a kézfejeit oly módon, hogy a szivacsdarabok a vászoncsíkok alá kerültek, majd ököllel gyomorszájon, valamint mellkason ütötte, szemből és oldalról pedig nagy erővel hasba rúgta, illetve térdelte a sértettet.

A II. rendű terhelt kétszer közepes erővel ököllel hasba, egyszer ököllel hátba ütötte a sértettet. Az esti váltást követő első ellenőrzés elhaladása után a II. rendű terhelt két alkalommal ismét vállon ütötte a sértettet.

A csattanásokra a bv. őr visszalépett, de a fogvatartottak azt mondták neki, hogy csak játszanak.

Miután a bv. őr továbbhaladt, a II. rendű terhelt a vállán és a hasán 3-4 alkalommal, közepes erővel újból megütötte a sértettet.

Ezt követően az I. rendű terhelt úgy rúgta meg a mellkasa és a hasfala között a sértettet, hogy az nekiesett a falnak, és összeesett. A sértett ekkor könyörögni kezdett az I. rendű terheltnek, hogy hagyja abba a bántalmazást.

Az I. rendű terhelt felszólítására ezután a sértett beleült egy felfordított támla nélküli szék lábai közé helyezett lavórba, és fürödni kezdett. Az I. rendű terhelt ekkor odament, és a lavórba előlről belerúgott. A rúgás következtében a sértett hanyatt esett a földre, a fejét a padlóba üttette.

A 21 órakor lefekvő sértett folyamatosan panaszkodott arra, hogy nem tud elaludni, és két alkalommal a zárkában lévő WC-be is hányt. Miután a sértett már nem tudott felkelni az ágyáról, összehányta a párnáját és a takaróját is.

Az éjszakai-hajnali órákban a sértett ismételten panaszkodni kezdett, hogy szúr az oldala, és alig kap levegőt, ezután szédelt és ismét hányt, majd hátrahanyatlott az ágyán. Az I. rendű terhelt ekkor azt kiabálta, hogy: „Kelj fel kutya, legalább addig bírd ki, amíg itt vagyok, holnap megyek fogdára!”.

Az időközben felébredő II. rendű terhelt, miután észlelte, hogy a sértett nem lélegzik, próbálta újraéleszteni úgy, hogy nyomkodta a mellkasát, és levegőt is fűjt a szájába. A zárka ajtaját a terheltek kiabálására kinyitó bv. örök a terheltek segítségével kihozták a magatehetetlen sértettet a bv. intézet folyosójára, lefektették egy pokrócra, majd egy időközben odahozott lélegeztető-készülékkel próbálták újraéleszteni. A helyszínre ezt követően 10-15 perccel később kiérkező mentősök átvették az újraélesztést, ami azonban már nem járt eredménnyel.

A sértett halálát 2013. június 21. napján 2 óra 50 perckor állapították meg, de a halál már 2 órával korábban bekövetkezett.

A sértett halálának közvetlen oka szeptiko-toxikus shock okozta keringés-összeomlás volt, melynek hátterében a vékonybél traumás szakadását követő, nagy mennyiségű hasüri izzadmánnyal járó heveny hashártyagyulladás állt. A vékonybél szakadásához, átfürödéséhez tompa hasi trauma vezetett, ami a felhas közepes erővel történő összenyomtatása, a vékonybél direkt zúzódása és rongálódása során alakult ki.

A sértett halálához vezető sérülések a 2013. június 17. és 19. napján megvalósított, legalább közepes, tompa erőbehatások következtében alakultak ki. Az I. rendű terhelt által 2013. június 17-én kifejtett bántalmazás vezetett a sértett halálához.

A sértett halála és az I. rendű terhelt által 2013. június 17. napján; valamint az I. rendű, vagy a II. rendű terhelt által 2013. június 19. napján megvalósított legalább közepes, tompa erőbehatások között ok-okozati összefüggés áll fenn.

A sértett a terheltek részéről ért bántalmazás eredményeként testszerte számos, 8 napon belül gyógyuló sérülést is elszenvedett. A sértettnek megtérdelésből vagy rátérdelésből, esetleg ökölrel való megütéstől felhasi zúzódásos vérbeszűrődés sérülése, lábbal történt megrúgásból

a bal belboka zúzódásos sérülése keletkezett. A sérülések tényleges gyógytartama 8 napon belüli lett volna. Eleséstől, környezeti tárgyhöz vagy talajhoz ütdésből testszerte keletkeztek sérülései, mely sérülések tényleges gyógytartama 8 napon belüli lett volna. Ezeken felül éllel vagy hegygel bíró eszközös bántalmazásából eredően is keletkeztek 8 napon belüli gyógytartamú sérülései.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára és a 649. § (2) bekezdés d) pontjára alapítottn – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.

[5] Indokai szerint az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat súlyosan megszegte, az ügy elbírálására nem volt hatásköre, az eljárást első fokon az ítéltáblának kellett volna lefolytatnia. Ezen felül az első fokon eljáró tanács elnöke elfogult volt vele szemben, „visszaélt a hivatali beosztásával”, a másodfokú bíróság pedig önhatalmulag módosította a vádat.

[6] Hivatkozott arra, hogy felelősségét társtettesként, gondatlanságból elkövetett testi sértés büntetében lehetett volna megállapítani, szándéka a sértett halálára nem terjedt ki, abban az játszott közre, hogy a bv. intézet egészségügyi dolgozója mulasztott, ami miatt a katonai bíróság felelősségre is vonta. Hivatkozott arra is, hogy nem tudhatta, hogy az ütés folytán a sértettnél törés jött létre.

[7] Kifogásolta, hogy a nyomozás során eltűnt a vallomását alátámasztó kamerafelvétel, illetve azt is, hogy a bűnösségét a bíróság olyan bizonyítékokra alapította, amelyek nem köthetők össze vele. Az orvosszakértői vélemények hiányosak, mert nem adnak választ arra, hogy a sértett sérülései hogyan keletkeztek, a törés már egy meglévő korábbi sérülés volt-e, amely külső hatásra újra kettétört. Álláspontja szerint mivel a cselekmény a bv. intézetben történt, az sem került tisztázásra, hogy a vallomások felvétele miként zajlott. Mivel a sértett meghalt, elveszett a joga, hogy önvédelemre hivatkozzon.

[8] A Legfőbb Ügyészség BF.1435/2022/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[9] Kifejtette, hogy az eljárást a Be. szabályai szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságok folytatták le, a másodfokú bíróság pedig nem a vádat, hanem a terheltet terhére rótt cselekmény minősítését változtatta meg. A vád kiterjesztésére valójában az ügyészség részéről, a 2015. szeptember 8. napján megtartott tárgyaláson került sor.

[10] Indokai szerint az irányadó tényállásban semmilyen megállapítás nincs arra vonatkozóan, hogy a sértett halálával összefüggésben bármilyen egészségügyi dolgozót büntetőjogi felelősséget megalapozó mulasztás terhelt volna. Ezzel szemben egyértelműen

rögzíti azt, hogy a sértett halálához vezető okfolyamatot a 2013. június 17. napján kifejtett bántalmazás indította meg, ehhez képest a későbbi bántalmazások csupán közreható okot képeztek, amelyek utócsелеkményként már nem fokozták az előcsелеkménnyel előidézett sérelmet, hanem csak fenntartották azt, így önállóan nem értékelhetők.

[11] Ezért a terheltek tudattartalmát nem a későbbi, hanem a 2013. június 17. napján megvalósított bántalmazással összefüggésben kell vizsgálni. Ezzel kapcsolatban pedig az állapítható meg, hogy az I. rendű terhelt rendszeresen verte a zárkatársait, a sértettet 2013. június 17. napján eszköz nélkül, ököllel, illetve lábbal, elsősorban a hastájékán bántalmazta. Célja elsődlegesen a sértett megalázása, verése, kínzása, befenyítése volt. Mindezekből adódóan tudatában fel kellett merülnie annak, hogy a sértettnek súlyos sérüléseket okozhat, de a halálának esetleges bekövetkezésével nem számolt, azt nem látta előre, mivel a tőle elvárható figyelmet, körültekintést elmulasztotta.

[12] Kifejtette, hogy az első fokon eljáró tanács elnökének „hivatali beosztással visszaélésére” hivatkozás felülvizsgálat alapja nem lehet, legfeljebb perújítási okot valósíthat meg. Mivel a felülvizsgálati eljárásban a bíróság által jogerősen megállapított tényállás nem támadható, a kamerafelvétel eltűnésére, az orvosszakértői vélemények hiányosságára történő hivatkozás felülvizsgálati eljárásban kizárt. Miként azon kifogás is, hogy sérült az I. rendű terhelt védelemhez való joga, ez ugyanis – megvalósulása esetén – legfeljebb csak relatív eljárási szabálysértés lehet, ekként nem felülvizsgálati ok.

[13] Álláspontja szerint kétségtelen, hogy felülvizsgálati eljárás alapja lehet az eljáró bíró elfogultságára történő hivatkozás, azonban az elfogultságra alapított kizárási indítvány csak konkrét és alapos, ügyre vonatkozó ok megjelölésével vezethet eredményre. Ezzel szemben az I. rendű terhelt a kijelentését egyrészt nem indokolta semmivel, másrészt ezt évekkel az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követően tette meg úgy, hogy erre már az alapeljárásban, az elsőfokú ítélet elleni fellebbezés indokolásában is hivatkozott.

[14] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat az I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[15] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára az I. rendű terhelt több alkalommal is tett észrevételt.

[16] Ezekben részletezte, hogy az első fokon eljáró tanács elnöke azért volt elfogult vele szemben, mert ügyészi indítvány nélkül, a védekezéshez való jogának korlátozásával ítélte el, a vád módosítását követően a védőjével még felkészülési időt sem kaptak. Kifogásolta azt is, hogy a bíró a zárt tárgyalásokat követő ítélethirdetésen azzal indokolta a súlyos büntetést, hogy az emberek számára elrettentő példának kell lennie.

[17] Utalt rá, hogy rajta verekedés nyoma nem volt látható, nem volt sérülése, még lökdösődésre sem utalt rajta semmi. Feltételezések alapján ítélték el, azt vették csak figyelembe, hogy korábban más zárkákban hogyan viselkedett, többször verekedett. Ugyancsak feltételezés, hogy a szexuális erőszakot elkövethette, amennyiben van

fájdalomtűrő képessége, hiszen a nemi szerve erős gyulladásban volt. Kifogásolta továbbá, hogy figyelmen kívül hagyták a testvére vallomását.

[18] Az I. rendű terhelt védője a nyilatkozatában egyetértett a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal.

III.

[19] Az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[20] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja.

[21] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, hogy felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjaiban megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[22] A Be. 650. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható [Be. 659.§ (1) bekezdés].

[23] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[24] Az elsőfokú bíróság az I. rendű terheltnek a sértett halálához vezető bántalmazó magatartását társtettesként elkövetett emberölés büntettének [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont], a másodfokú bíróság pedig társtettesként elkövetett halált okozó testi sértés büntettének [Btk. 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés második fordulat] minősítette.

[25] Az indítványozó kifogásolta, hogy a terhére rótt cselekményt az eljáró bíróság tévesen minősítette, mert az legfeljebb gondatlanságból elkövetett testi sértés vétségként értékelhető.

[26] A Btk. 160. § (1) bekezdése szerint, aki mást megöl, büntett miatt öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A (2) bekezdés d) pontja alapján a büntetés tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést különös kegyetlenséggel követik el.

[27] A Btk. 164. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy aki más testi épségét vagy egészségét sérti, testi sértést követ el. A (8) bekezdés szerint a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a testi sértés életveszélyt vagy halált okoz.

[28] A Btk. 164. § (9) bekezdése alapján, aki a súlyos testi sértést gondatlanságból követi el, vétség miatt az a), b), c) pontokban írtak szerint büntetendő.

[29] A jogerős ítélet szerinti, a Btk. 164. § (8) bekezdésében írt halált okozó testi sértés megállapításának elsődleges feltétele, hogy az elkövetési magatartás szándékos testi sértést valósítson meg. Közömbös, hogy ez testi bántalmazásban, vagy egészségsértésben nyilvánul-e meg.

[30] Testi bántalmazáson a más ember testét érő olyan külső behatást kell érteni, amely a testen vagy annak egy részén nyomokat visszahagyó sérülést, illetőleg betegséget eredményez. Az egészségsértés a testi bántalmazás mellett kisegítő jellegű, és azokat az eseteket fogja át, amikor a betegség nem a test közvetlen bántalmazása révén, hanem más módon következik be.

[31] A halált okozó testi sértés megállapításának másik feltétele, hogy a szándékos testi sértési cselekménnyel okozati összefüggésben következzen be a sértett halála. Ilyen esetekben az okozatosság tulajdonképpen kétfokozatú: a szándékos testi sértéssel összefüggésben testi sérülés vagy egészségsértés, másrészt ezen túlmenően halál következik be. Az okozati összefüggés azonban egységes, mert lényegében azonos ok vezet mind a testi sérüléshez, mind a halálhoz.

[32] A Btk. 160. § (1) bekezdésében írt emberölés nyitott törvényi tényállás, aktív magatartással (tevészel) és mulasztással egyaránt megvalósítható. Megállapításához az alanyi oldal hiánytalan megvalósulása, az elkövetői magatartás és a halálos eredmény között okozati összefüggés fennállása szükséges.

[33] Minthogy a szándékos emberölés és a halált okozó testi sértés mindegyike szándékos elkövetési magatartással valósul meg, elhatárolásuk az elkövetőnek a cselekmény véghezvitele időpontjában fennálló konkrét tudattartalma alapján történhet.

[34] Az emberölés esetén az elkövető tudata átfogja a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja (egyenes szándék), vagy ebbe belenyugszik (eshetőleges szándék). Ezzel szemben a halált okozó testi sértés esetében az elkövető szándéka csupán testi sérülés előidézésére irányul, az eredmény tekintetében csak a gondatlansága állhat fenn. Ez utóbbi bűncselekmény kapcsán az elkövető tudatában – a tőle elvárható figyelem, körültekintés elmulasztása miatt – fel sem merül a halálos eredmény bekövetkezésének a lehetősége, vagy ha igen, azt nem kívánja, nem nyugszik bele abba, hanem könnyelműen bízik az elmaradásában (3/2013. Büntető jogegységi határozat I.1. pont).

[35] Gondatlanságból elkövetett testi sértést követ el, aki bántalmazó magatartásának nyolc napon túli, továbbá a maradandó fogyatékoságot vagy súlyos egészségsromlást, illetőleg az életveszélyt okozó következményeit előre látja, de könnyelműen bízik azok elmaradásában,

vagy aki az említett következményeket azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körütekintést elmulasztja.

[36] Felülvizsgálati eljárás során a felülbírálatnak egyaránt tárgya a tényállásszerűség és a bűnösség kérdése.

[37] A tényállásszerűség az úgynevezett tárgyi okozatosság, a bűnösség pedig az alanyi okozatosság. A kettő együtt adja ki, hogy az elkövető tehet arról, amit a terhére róttak, amivel vádolják, mert van olyan külvilágbeli magatartása (viselkedése), ami a büntetőtörvényi tényállás szerint elkövetői magatartás (mint szükséges ismerv a tárgyi oldalon); és mert tehet az ilyen magatartás tanúsításáról. Ez utóbbi az anyagi jogi bűnösség elengedhetetlen alapja, ami az alany tudati/gondolati világával függ össze (és mint ilyen, szükséges ismerv az alanyi oldalon).

[38] A felülvizsgálati indítvány szerint a cselekmény minősítése egyfelől azért nem felel meg a halált okozó testi sértés törvényi tényállásának, mert a bántalmazás és a sértett halála között nincs okozati összefüggés.

[39] Ez a kifogás a következők szerint alaptalan.

[40] Az okozatosságnak az elkövetési magatartás (jelen ügyben a bántalmazás) és az eredmény (a sértett halála) között kell fennállnia. Ez azt jelenti, hogy az elkövetési magatartás indítja el azt az oksági folyamatot, amely végül az eredmény bekövetkezéséhez vezet.

[41] Az okozati összefüggéssel kapcsolatban az ítélkezési gyakorlatban általánosan elfogadott a „conditio sine qua non”, a feltételek egyenértékűségének elve. Ennek lényege az, hogy a kiváltó ok nélkül a későbbi eredmény nem következett volna be; a későbbi eredményhez vezető minden szükségesnek bizonyult feltétel egyenértékű. Abban az esetben, ha az eredményhez vezető kiváltó okhoz az elkövetőtől független további közreható – ideértve a véletlenszerű – ok társul, az okozati összefüggés nem szakad meg, legfeljebb az okozati kapcsolat lazábbá válik (BH 1993.7.).

[42] Ehhez képest az irányadó – a másodfokú bíróság által e vonatkozásban kiegészített – tényállás egyértelműen rögzíti, hogy az I. rendű terhelt által 2013. június 17. napján kifejtett bántalmazás, és az annak következtében kialakult hasi trauma vezetett a sértett halálához, továbbá azt is, hogy a halálához vezető sérülések a 2013. június 17. és 19. napján megvalósított, legalább közepes, tompa erőbehatások következtében alakultak ki.

[43] Az ítélőtábla helyesen fejtette ki, hogy 2013. június 17. napján az I. rendű terhelt volt az, aki a sértett hasát ököllel ütötte, térdde, talppal legalább három alkalommal, nagy erővel hastájékon megrúgta az egyéb, mintegy 20 percen keresztül tartó bántalmazás során. A bántalmazás intenzitásából és a szakértői vélemény egybevetéséből az a ténybeli következtetés vonható le, hogy mivel kizárólag az I. rendű terhelt fejtett ki ezen alkalommal olyan – legalább közepes – erőt, amely a vékonybél átfürödésével járó hasi traumát okozta, ezért kétséget kizáróan megállapítható, hogy az ő cselekvősege indította el a sértett halálához vezető okfolyamatot (Szegedi Ítélőtábla Bf.II.34/2016/11. számú ítélet 6. oldal 2. bekezdés).

[44] Helytállóan hivatkozott a Legfőbb Ügyészség arra, hogy töretlen az ítélkezési gyakorlat abban, hogy meg kell állapítani a bántalmazás és a halálos eredmény közötti okozati összefüggést akkor is, ha a bántalmazáshoz társuló további, együtttható ok eredményezi a sértett halálát (BH 2008.206.). Ezért más személy esetleges közrehatása az elkövetési magatartással elindított okozati kapcsolatot nem befolyásolja.

[45] Ekként az I. rendű terhelt cselekménye és a sértett halála közötti okozati összefüggés aggálytalanul megállapítható.

[46] A bűncselekmény alanyi oldala (bűnösség) vizsgálata jelen ügyben a következőket jelenti.

[47] A Btk. 7. §-a szerint szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának lehetséges következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

[48] A Btk. 8. §-a kimondja, hogy gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában; úgyszintén az is, aki e következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta.

[49] Tehát azt kell vizsgálni, hogy egy adott tudattartalomnak van-e

– értelmi eleme (előrelátás lehetősége fennáll-e),

– ha igen, az annak alapját képező (tudati) tényekhez milyen érzelmi viszonyulás kapcsolódik.

[50] Ha az értelmi elem hiányzik (hanyag gondatlanság), akkor nyilvánvalóan érzelmi viszonyulás sincs, ezért objektív mércét kell alkalmazni.

[51] Jelen ügyben viszont nem lehet azt mondani, hogy a sértett bántalmazására több alkalommal előre felkészülő, az öklére szivacsot helyező és lábára cipőt húzó I. rendű terhelt tudattartalmának értelmi eleme a bántalmazást megelőzően hiányzott.

[52] Ha pedig a tudattartalom szempontjából az értelmi oldal megvan, akkor a hanyag gondatlanság eleve fel sem merülhet.

[53] Az értelmi oldal megléte esetében válik kérdésessé az, hogy az érzelmi viszonyulás körében tudatos gondatlanság állapítható-e meg (alappal bízhat-e abban, hogy a sértett a bántalmazás következtében nem sérül meg), avagy belenyugszik abba, hogy cselekménye révén akár sérülést is okozhat neki (esetlegesen szándék).

[54] A konkrét elkövetés egyes tényeiből lehet következtetni, hogy az elkövető belenyugodott-e magatartása lehetséges következményeibe, avagy könnyelműen bízott azok elmaradásában.

[55] Az eshetőleges szándék esetén az elkövető értelmileg valószínűnek tartja az eredmény bekövetkezését, és annak jelentkezése iránt közömbös. Tudatos gondatlanság esetén pedig értelmileg valószínűtlennek, távolinak ítéli az eredmény bekövetkezését, és bízik annak elmaradásában. A két tudattartalom kétféle irányú. Az eshetőleges szándékú elkövető túljutott a rossz eredmény lehetőségének mérlegelésén, azt valószínűsnek tartja és bekövetkezésébe belenyugszik, mellé áll. A tudatos gondatlan elkövető szintén mérlegelte a rossz eredmény lehetőségét, viszont azt valószínűtlennek tartja, nem is áll mellé, hanem bízik az elmaradásában.

[56] Ez az elhatárolás alapja.

[57] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége, és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.

[58] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami pedig a jogkérdés.

[59] A tudati – és más – tények megállapításától határozottan el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg (pl. szándékosság, gondatlanság, különös kegyetlenség, szándékerősítő jelenlét stb.). A kettő közötti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamely külvilágban megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést („tisztában volt”, „tudata átfogta”) egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.

[60] A sértett bántalmazásával kapcsolatban az irányadó tényállás az alábbiakat tartalmazza:

– az I. rendű terhelt 2013. június 17. napján az esti órákban a bevizezett, a matracából kitépett szivacsokkal és lepedőjéből leszakított csíkokkal körbetekert, ökölbe szorított kézfejeivel először a sértett hasát kezdte ütni, majd alkarral a fejét ütötte mintegy húsz percen keresztül;

– eközben testszerte ütlegette, és a térdével, illetve a talpával legalább három alkalommal, nagy erővel hastájékán rúgta úgy, hogy közben sportcipőt viselt;

- a bántalmazás közben többször földre eső sértettet a combján több alkalommal megrúgta;
- eközben a II. rendű terhelt kisebb erővel, két alkalommal, ököllel szintén hasba ütötte a sértettet;
- 2013. június 19. napján, a sértett sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága elleni bűncselekményt követően a II. rendű terhelt ezt követően többször közepes erővel, ököllel hasba ütötte a sértettet;
- az I. rendű terhelt pedig az álló helyzetben lévő, kezeit hátrátévő sértett hasát oldalirányból sípcsonttal, míg a combjai oldalát térdel és sípcsonttal nagy erővel, sportcipővel a lábán megrugdosta;
- az ökölbe szorított kézfejével testszerte többször is megütötte a sértettet, és ezen az estén fojtogatta is;
- 2013. június 20. napján délután a sértettet a nyelve alatt és fölött a kezében tartott füstölőpálcával többször megégette, majd a sértett herezacskóját is megégette;
- ugyanezen a napon este a korábbiakkal azonosan körbetekert kezével ököllel gyomorszájon, valamint mellkason ütötte, sportcipőt viselve szemből és oldalról nagy erővel hasba rúgta, illetve térdelte a sértettet;
- a II. rendű terhelt kétszer, közepes erővel, ököllel hasba, egyszer ököllel hátba ütötte a sértettet, majd az esti váltást követő első ellenőrzés elhaladása után ugyanő két alkalommal ismét vállon ütötte a sértettet;
- a bv. ör továbbhaladása után a II. rendű terhelt a vállán és a hasán 3-4 alkalommal, közepes erővel újból megütötte a sértettet;
- ezt követően az I. rendű terhelt úgy rúgta meg a mellkasa és a hasfala között a sértettet, hogy az nekiesett a falnak és összeesett, és könnyörögni kezdett az I. rendű terheltnek, hogy hagyja abba a bántalmazást;
- később az I. rendű terhelt odament az éppen lavórban fürdő sértetthez, és a lavórba előlről belerúgott, melynek következtében a sértett hanyatt esett a földre, a fejét a padlóba ütötte.

[61] A tényállás szerint a párnáját és takaróját összehányó, ágyából felkelni képtelen sértett a terheltektől ezen a napon 21 óra körül segítséget nem kapott, az öröket nem értesítették. Később, az éjszakai-hajnali órákban szúrt az oldala, alig kapott levegőt, szédelgett és ismét hányt, majd hátrahanyatlott az ágyán. Az I. rendű terhelt ekkor azt kiabálta neki, hogy: „Kelj fel kutya, legalább addig bírd ki, amíg itt vagyok, holnap megyek fogdára!”. A sértettnek először az időközben felébredő II. rendű terhelt próbált segítséget nyújtani.

[62] Jelen ügyben az I. rendű terhelt elkövetési magatartása a sértett folyamatos, kitartó, ismétlődő bántalmazásában nyilvánult meg, több egymást követő napon is többször, nagy erővel hasba ütötte, hasba rúgta, illetve testszerte máshol is ütötte, rúgta, egy esetben fojtogatta is a sértettet.

[63] Mindezek alapján nem lehetséges az, hogy az I. rendű terhelt a rossz eredmény (sérülés) lehetőségét mérlegelve azt valószínűtlennek tartotta, és bízott annak elmaradásában. Épp ellenkezőleg.

[64] A tényállásból kitűnően az I. rendű terhelt a bántalmazást 2013. június 20. napján azt követően is folytatta, hogy a sértett közölte, hogy rosszul van. A bántalmazás e napon is több alkalommal, válogatott módszerrel, testszerte valósult meg, a korábbi bántalmazással érintett – és a sértett által fájalt – hastájékot újból és újból célba véve (ököllel gyomorszájon ütötte, sportcipőt viselve szemből, oldalról nagy erővel hasba rúgta, illetve térdelte a sértettet; majd úgy rúgta meg a sértettet a mellkasa és hasfala között, hogy az nekiesett a falnak, és összeesett).

[65] Ekként az I. rendű terhelt magatartása, bántalmazó cselekménye nyilvánvalóan szándékos volt, így a gondatlanságból elkövetett testi sértés megállapítása szóba sem kerülhet.

[66] Az indítvány kifogásolta a halálos eredmény miatti felelősség megállapítását.

[67] Ehhez képest további eldöntendő kérdés az alanyi oldal vizsgálata során a bekövetkezett eredmény szempontjából az, hogy az I. rendű terhelt tudata a halálos eredmény bekövetkezésének lehetőségét átfogta-e (azt kívánta vagy abba belenyugodva cselekedett-e), avagy az eredmény tekintetében csupán gondatlansága állapítható meg.

[68] Az ítéletábra álláspontja szerint „A tényállásból megállapíthatóan ugyanis a sértett halálához vezető okfolyamatot a 2013. június 17. napján kifejtett bántalmazás indította meg, a későbbiek csupán közreható okot képeztek. Ezek az utócslelmények már nem fokozták az előcslelménnyel előidézett sérelmet, hanem azt csak fenntartották, így önállóan nem értékelhetők. Ebből az következik, hogy a cselekmény jogi minősítése során a vádlottak tudattartalmát nem a későbbi, csupán közreható okot jelentő bántalmazás kifejtésekor, hanem a 2013. június 17. napján megvalósított bántalmazással összefüggésben kell vizsgálni. Ezzel kapcsolatban az állapítható meg, hogy az I. r. vádlott a büntetés-végrehajtási intézetben való fogvatartása során – a törvényszék által is hivatkozottan – rendszeresen verte az aktuális zárkatársait, amelyek során más személyeken is hasonló jellegű testrészt támadott és hasonló módszereket alkalmazott. A sértett 2013. június 17. napján történő bántalmazása is a korábbi esetekhez hasonlóan eszköz nélkül, ököllel, illetve lábbal történt, elsősorban a sértett hastájékán, illetve kisebb intenzitással a sértett egyéb testrészein. Az I. r. vádlott aznapi fenyegetése is arra irányult, hogy a sértett „kapni fog”, azaz meg fogja őt verni. A tényállásból megállapíthatóan az I. r. vádlott célja elsősorban a sértett megalázása, verése, kínzása, „befenyítése” volt.

Mindezekből az állapítható meg egyértelműen, hogy az I. r. vádlott tudatában bár annak fel kellett merülnie, hogy akár súlyos sérüléseket is okozhat a sértettnek, de a sértett halálának az esetleges bekövetkeztével nem számolt, azt nem látta előre, mivel elmulasztotta a még tőle is elvárható körütekintést, figyelmet. Így az I. r. vádlott vonatkozásában csupán az állapítható meg, hogy 2013. június 17. napján a szándéka a sértettnek a bántalmazására, sérülés okozására terjedt ki, amely szándéka akár az életveszélyes sérülés lehetőségét is magába foglalta, s annak esetleges bekövetkeztébe belenyugodva fejtette ki cselekményét. Szándéka azonban még csak eshetőlegesen sem terjedt ki a sértett halálának okozására.” (Szegedi ítélet Bf.II.34/2016/11. számú ítélet 8. oldal 4-5. bekezdés).

[69] Ez az álláspont téves.

[70] Kétségtelen, hogy a sértett halálához vezető okfolyamatot az I. rendű terhelt általi, 2013. június 17. napján történt bántalmazás indította el.

[71] Az okozati összefüggés és a bűnösség vizsgálatát – miként azt a Kúria az előzőkben kifejtette – azonban külön kell elvégezni tekintettel arra, hogy az előbbi a tényállás tárgyi oldalának, míg az utóbbi az alanyi oldalának eleme.

[72] Az okozati összefüggés kapcsán a Kúria már utalt arra, hogy ha az eredményhez vezető kiváltó okhoz az elkövetőtől független további közreható – ideértve a véletlenszerű – ok társul, az okozati összefüggés nem szakad meg, legfeljebb az okozati kapcsolat lazábbá válik.

[73] Ennek lényege tehát a tárgyi oldalon az, hogy az elkövetőtől független (rajta kívül álló, esetleg véletlenszerű) ok lép a folyamatba. Nyilvánvaló azonban, hogy az elkövető a cselekményének tovább folytatása során nem lehet saját cselekvőségének „közreható oka”.

[74] Ehhez képest az alanyi oldalon a tudati tények szempontjából igenis jelentősége van annak, ha a terhelt a cselekményét tovább folytatja, kitartóan ismétli, változatos módszerrel a sérelem fokozására törekszik; akkor is, amikor aktuálisan látja (észleli) a sértett egyre romló állapotát, közvetlenül tapasztalja korábbi verései következményeit és a sértett reakcióját.

[75] Éppen ezért nem maradhat értékelés nélkül, hogy az I. rendű terhelt 2013. június 17. napját követően is bántalmazta a sértettet, miként az sem, hogy a bántalmazáson kívül vele szemben milyen magatartást tanúsított.

[76] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy az I. rendű terhelt 2013. június 20. napján azt követően is újból bántalmazta a sértettet, hogy az szemmel láthatóan (az I. rendű terhelt által is ismerten) rosszul volt (nem evett, csak vizet ivott, fájlalta a hasát), sőt a rosszullétét a reggeli órákban a bv. örnek is jelezte. Még ugyanezen a napon történt az is, hogy az I. rendű terhelt a sértett testét füstölőpálcával több helyen megégette, majd miután 16 óra körüli időben a sértett ismét azt jelezte a bv. örnek, hogy fáj a hasa, este ismét többször nagy erővel hasba rúgta, illetve térdelte. A tényállás szerint az összeeső sértett könyörgött, hogy az I. rendű terhelt a bántalmazást hagyja abba.

[77] E tények figyelmen kívül hagyása a halálos eredményre vonatkozó tudattartalom, a szándék vizsgálata során alapvetően téves.

[78] Valójában ugyanis nem az előcselekménnyel okozott sérelmet fenntartó utócselekményekről van szó, hanem arról, hogy az I. rendű terhelt tovább folytatta az egyre rosszabb állapotba kerülő sértett bántalmazását. Az ítéletábra megállapításával szemben – a tényekből kitűnően – célja ekkor már nem csupán a sértett megalázása, verése, befenyítése, hanem sokkal inkább szenvedéseinek fokozása, a kínzása volt.

[79] Az ítéletábra álláspontjával ellentétben ilyen körülmények között fel sem merülhet a gondosság vizsgálata, vagyis az, hogy az I. rendű terhelt nem számolt a sértett halálának esetleges bekövetkezésével, azt nem látta előre, mivel a tőle elvárható körületekintést elmulasztotta.

[80] Miként e konkrét esetben nem értékelhető – ekként nem következtetési alap – az I. rendű terhelt esetében az eredményre vonatkozó tudat szempontjából az, hogy „az I. r. vádlott a büntetés-végrehajtási intézetben való fogvatartása során – a törvényszék által is hivatkozottan – rendszeresen verte az aktuális zárkatársait, amelyek során más személyeken is hasonló jellegű testrészt támadott és hasonló módszereket alkalmazott.”.

[81] Ezzel szemben az irányadó tényállás jelen esetben egyértelműen azt rögzíti, hogy az I. rendű terhelt még akkor is közömbös maradt („Kelj fel kutya, legalább addig bírd ki, amíg itt vagyok, holnap megyek fogdára!”), amikor a sértett arra panaszkodott, hogy szúr az oldala, és alig kap levegőt; az ágyán hátrahanyatlott sértettnek is a II. rendű terhelt sietett a segítségére.

[82] A felidézett tényekből összességében egyértelműen arra kell következtetni, hogy az I. rendű terheltnek a súlyosabb következménnyel, a sértett halálának bekövetkeztével reálisan már akkor számolnia kellett – és számolt is –, amikor a rosszul lévő, hasi fájdalmakra panaszkodó sértettet több alkalommal, ököllel gyomorszájon ütötte, sportcipőt viselve szemből, oldalról nagy erővel hasba rúgta, illetve térdelte; majd úgy rúgta meg a mellkasa és hasfala között, hogy az nekiesett a falnak, és összeesett.

[83] Mivel a tudata ekkor már kétségtelenül átfogta a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és azíránt közömbös maradt, a halálos eredményre eshetőleges szándéka kétségtelenül kiterjedt.

[84] Nem tévedett tehát az eljáró bíróság, amikor az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét megállapította, tévedett azonban a másodfokú bíróság a személy elleni bűncselekmény minősítése során.

[85] Az I. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmények törvényes minősítése társtettesként elkövetett emberölés büntette [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont]; és ezzel valódi halmazatban álló szexuális erőszak büntette [Btk. 197. § (1) bekezdés a) pont].

[86] Figyelemmel azonban arra, hogy a felülvizsgálati indítványt az I. rendű terhelt a javára nyújtotta be, és a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a Be. 659. § (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés], a támadott határozat megváltoztatására nincs törvényi lehetőség.

[87] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. Ilyen feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja értelmében, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.

[88] Ezen eljárási szabálysértés vizsgálatakor abból kell kiindulni, hogy van-e olyan törvényi rendelkezés, amely alapján az ügyben eljáró bírót kizártnak kell tekinteni.

[89] A bíró kizárására vonatkozó okokat a Be. 14. §-a sorolja fel. Törvény szerint kizárt a bíró, ha vele szemben valamely objektív, konkrét kizárási ok áll fenn [Be. 14. § (1) bekezdés a)-d) pont, (3) bekezdés és (4) bekezdés], illetve, ha önmagával szemben elfogultságot jelentett be [17/2001. (VI. 1.) számú AB határozat]. Szintén kizárt az a bíró, akinek kizárását a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerint egyéb okból indítványozták, és kizárásának elintézése igazgatási úton megtörtént, vagy kizárását külön határozat megállapította [3/2021. (V. 13.) számú BK vélemény].

[90] Az I. rendű terhelt által hivatkozottak a Be. 14. § (1) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott objektív kizárási okok esetein kívül esnek, ekként az elfogultságra hivatkozása a Be. 14. § (1) bekezdés e) pont szerinti, egyéb okból elfogult bíró eljárása miatt bejelentett.

[91] Az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) számú AB határozata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos alapkövetelmény, hogy az 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: korábbi Be.) 416. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott felülvizsgálati eljárást megalapozhatja a korábbi Be. 21. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány is. A hatályos Be. tartalmilag azonos szabályozása alapján tehát felülvizsgálatnak ez okból továbbra is helye van.

[92] Ahogy azonban az Alkotmánybíróság említett határozata indokolásának [46] bekezdése is rámutat, az elfogultsági kifogás felülvizsgálat keretében is csak a kizárásra vonatkozó egyéb szabályok szerint érvényesíthető.

[93] Az Alkotmánybíróság határozatában írtak alapján az elfogultsági kifogás kizárólag akkor szolgálhat felülvizsgálati eljárás alapjául, amennyiben az elfogultságra okot adó körülményről csak a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást, illetve ugyanazt az okot nem ismételten jelentik be (Kúria Bfv.III.788/2020/17.).

[94] Ehhez képest az I. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványban írtakkal egyező tartalmú elfogultsági kifogását már az eljárás jogerős befejezése előtt, az elsőfokú ügydöntő határozattal szembeni fellebbezésében is előterjesztette.

[95] A Kúria megjegyzi, hogy azon törvényi feltételt, hogy az ügy elfogulatlan megítélése valamely bírótól nem várható, csak az adott ügy valóságos tényei alapján lehet megállapítani, és csak olyan feltárt adatok alapján, amelyek a bírók pártatlansága iránt észszerű (megalapozott) kételyt ébresztteni alkalmasak (EBH 2014.B.4.II.).

[96] A Legfőbb Ügyészség helyesen utalt arra, hogy az I. rendű terhelt ilyen okot nem jelölt meg, nem tekinthetők ugyanis ilyennek a tárgyalás vezetése körében tett intézkedések, az ítélet szóbeli indokolása során elhangzott, az I. rendű terhelt által sérelmezett kijelentések, de a védelem érveinek figyelmen kívül hagyására hivatkozás sem.

[97] A Be. 649. § (2) bekezdése taxatív felsorolja azon eljárési szabálysértéseket, amelyek felülvizsgálat alapjául szolgálhatnak.

[98] Az indítvány nem a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti felülvizsgálati okok valamelyikét, hanem a kamerafelvétel eltűnésével a nyomozati eljárásban történt szabálysértést, továbbá a védekezéshez fűződő jog megsértését állítja.

[99] A Kúria rámutat, hogy a nyomozati eljárás esetleges hibái vagy hiányosságai, illetve a védekezés jogának esetleges korlátozása nem képezi felülvizsgálat tárgyát. Ezek relatív eljárési szabálysértések, amelyek nem tartoznak a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt, és a felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárési szabálysértések körébe.

[100] A Be. 637. § (1) bekezdés e) pontja szerint nem felülvizsgálati, hanem perújítási ok, ha az alapügyben a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság tagja a kötelességét a büntetőtörvénybe ütköző módon megszegte.

[101] E hivatkozás a Be. 637. § (3) bekezdése szerint csak akkor lehet valóban perújítási ok, ha a bűncselekmény elkövetését jogerős ügydöntő határozat megállapította, vagy ilyen ügydöntő határozat meghozatalát nem bizonyítottság hiánya zárta ki, és e bűncselekmény a bíróság ügydöntő határozatát érdemben befolyásolta.

[102] Következésképpen az indítványnak az első fokon eljáró tanács elnöke által elkövetett „hivatali visszaélésre” hivatkozása felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat.

[103] A Kúria megjegyzi, hogy az elsőfokú ítélet meghozatala előtt történt ügyész általi vádkiterjesztésre tekintettel szóba sem kerülhet, hogy a szexuális erőszak büntette kapcsán a bíróság nem az arra jogosult által emelt vád alapján [Be. 649. § (2) bekezdés c) pont] járt volna el. Az eljáró bíróság ezzel kapcsolatos érvelése helytálló, azzal a Kúria mindenben egyetértett (Gyulai Törvényszék 13.B.498/2014/109. számú ítélet 25. oldal).

[104] A Be. 20. § (1) bekezdés 4. pontja és a Be. 21. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú eljárás lefolytatására a Gyulai Törvényszék rendelkezett hatáskörrel és illetékességgel. Az I. rendű terheltnek az elsőfokú bíróság hatáskörének hiányára történt hivatkozása [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont, Be. 608. § (1) bekezdés c) pont] alaptalan.

[105] A Kúria rögzíti továbbá, hogy a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[106] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[107] Az I. rendű terhelt valójában a bizonyítékok mikénti értékelésén keresztül a jogerős ítéleti tényállást támadta, amikor arra hivatkozott, hogy a nemi szerve súlyos gyulladása miatt szexuális aktusra nem volt képes, az ügyben eltűnt a kamerafelvétel, a testvérének a vallomását a bíróság nem vette figyelembe, illetve az orvosszakértői vélemények hiányosak, nem megalapozottak. Ily módon valójában tényálláson kívüli körülményekre hivatkozással eltérő tényállás megállapítását szorgalmazta. Erre azonban felülvizsgálati eljárásban nincs mód.

[108] Ekként a Kúria az I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[109] A felülvizsgálati eljárásban kirendelt védői díjként felmerült bűnügyi költségről a Be. 664. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

IV.

[110] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[111] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2023. május 9.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró